

Upratovacie služby šetrné k životnému prostrediu a spoločnosti ORGÁN PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDROJE (MALTA)

KONTEXT

Úrad pre životné prostredie a zdroje (ERA) na Malte zverejnil verejnú súťaž na služby ekologického čistenia v roku 2019. Agentúra ERA má približne 220 zamestnancov a zohráva vedúcu úlohu pri poskytovaní poradenstva vnútroštátnej vláde v oblasti tvorby environmentálnej politiky na vnútroštátnej úrovni, ako aj v rámci medzinárodných rokovaní o životnom prostredí.

Maltský [národný akčný plán \(NAP\) pre zelené verejné obstarávanie](#) na roky 2019 - 2025 vyžaduje, aby všetci verejní obstarávatelia zahrnuli kritériá zeleného verejného obstarávania (GPP) do ponúk na čistiace prostriedky a služby. To znamená, že je to povinné. Maltská vláda od roku 2012 presadzuje povinné kritériá GPP pre upratovacie služby. Tieto kritériá vychádzajú z kritérií EÚ pre GPP a v súčasnosti sa na Malte aktualizujú v rámci pripravovaného NAP.

CIELE OBSTARÁVANIA

ERA uplatňuje kombináciu environmentálnych a sociálnych kritérií na dosiahnutie cieľov GPP. Vplyv na životné prostredie by sa mal minimalizovať a kvalita života občanov zlepšiť, keďže v zmluvách sa od uchádzačov vyžaduje, aby dodávali čistiace prostriedky s obmedzeným používaním toxických chemikálií.

V tejto konkrétnej verejnej súťaži (od roku 2019) boli stanovené aj kritériá na zabezpečenie dobrých pracovných podmienok pre zamestnancov zamestnaných v rámci tejto zmluvy. Celkovým cieľom výberového konania bolo obstarat' účinné a spoľahlivé čistiace služby v priestoroch ERA, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu. Výzva na predkladanie ponúk bola vyhlásená v rámci otvoreného konania. Uskutočnil sa aj workshop, na ktorom sa potenciálni poskytovatelia služieb mohli oboznámiť s vládnu platformou elektronického obstarávania.

POUŽITÉ KRITÉRIÁ

Predmet zmluvy:

Poskytovať efektívne a spoľahlivé ekologické upratovacie služby vo svojich priestoroch počas 36 mesiacov. Spoločnosť ERA si vyhradzuje možnosť predĺžiť zmluvu o ďalšie dvanásťmesačné obdobie alebo jeho časť s rovnakými sadzbami, podmienkami. Medzi produkty patria univerzálne čistiace prostriedky, čistiace prostriedky na sanitárne účely a čistiace prostriedky na okná.

Technické špecifikácie:

Zelené kritériá

- Ekoznačky (alebo ekvivalentné) ako prostriedok overovania: Uchádzači museli predložiť dôkaz o tom, že použité výrobky boli označené buď a) environmentálnou značkou EÚ, alebo (ak výrobky neboli označené environmentálnou značkou EÚ) b) doplňujúcimi informáciami:
 - Pre každý ponúkaný výrobok zoznam všetkých látok obsiahnutých v množstve, ktoré presahuje 0,01 % hmotnosti konečného výrobku, spolu s ich číslom CAS (Chemical Abstracts Service) 3 (ak je k dispozícii) a všetkými rizikovými vetami, ktorými sú klasifikované;
 - Názov a funkcia všetkých biocídov. Pre všetky biocídy klasifikované ako R50/53 alebo R51/53 boli povinné informácie o Log Pow alebo BCF (biokoncentračný faktor);
 - Celkové množstvo elementárneho fosforu;
 - Celkové množstvo fosfátov na jedno pranie.
- Všetky výrobky sa musia dodávať s jasnými pokynmi na dávkovanie; nesmú sa používať spreje obsahujúce hnacie plyny a primárne časti obalu musia byť ľahko oddeliteľné na jednoliate časti.
- Uchádzač musel splniť požiadavky stanovené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady č. 48/2004 o detergentoch predložením: (i) zoznamu čistiacich prostriedkov, ktoré sa majú použiť a (ii) súladu uvedených prostriedkov s kritériami stanovenými v národných kritériách GPP (Malta), uvedenými v zadávacích podmienkach, t. j.:
 - Pre všetky výrobky: žiadna zložka (látka alebo prípravok) nesmie byť obsiahnutá vo výrobku v množstve, ktoré presahuje 0,01 % hmotnosti konečného výrobku, ktorý je klasifikovaný niektorou z rizikových viet alebo ich kombináciou v súlade so smernicou 67/548/EHS a jej zmenami a doplneniami alebo smernicou 1999/45/ES a jej zmenami a doplneniami;
 - Biocídy R31 (pri kontakte s kyselinami sa uvoľňuje toxický plyn) sú pre univerzálne čistiace prostriedky zakázané;
 - Nasledujúce biocídy sú zakázané pre všetky výrobky: R40, 45 a 49 (karcinogénne), R42, 43 (senzibilizujúce) presahujúce 0,1 % hmotnosti konečného výrobku, R46, 60, 61, 62, 63 (toxické pre reprodukciu), R50/53, 51/53 (toxické pre vodné organizmy), R59 (nebezpečné pre ozónovú vrstvu) a R68 (možné riziko nezvratných účinkov);
 - Výrobok nesmie obsahovať tieto zložky:
 - Fosfor je zakázaný pre univerzálne a hygienické čistiace prostriedky (do 0,2 g na funkčnú jednotku) a pre čistiace prostriedky na okná;
 - Biocídy (pokiaľ sa nepoužívajú ako konzervačné látky) sú zakázané pre všetky výrobky;
 - Biocídy, ktoré sú klasifikované ako R50/53 alebo R51/53 v súlade so smernicou 67/548/EHS a jej zmenami a doplneniami alebo smernicou 1999/45/ES a jej zmenami a doplneniami, pokiaľ nie sú potenciálne bioakumulatívne¹ pre všetky výrobky.

„... zavedenie povinných kritérií pomohlo pri implementácii GPP na Malte a pri ekologizácii trhu s čistiacimi prostriedkami, najmä vzhľadom na to, že štátna správa je najväčším obstarávateľom v krajine a v roku 2020 minie na čistiace prostriedky 6 509 062 EUR.“

¹ V tomto kontexte sa biocíd považuje za potenciálne bioakumulatívny, ak Log Pow (rozdeľovací koeficient log oktanol/voda) > alebo= až 3,0 (pokiaľ experimentálne stanovený BCF < alebo= 100).

Sociálne kritériá

- Zamestnanci majú riadnu písomnú zmluvu: kópia zmluvy medzi uchádzačom a zamestnancom musela byť poskytnutá.
- Mzdy vyplácané prevodom: bolo potrebné predložiť dôkaz, napr. dohodu s bankami alebo písomné oznámenie, ktoré to potvrdzuje; zamestnanci dostávajú výplatnú pásku.
- Je potrebné predložiť dôkaz, že uchádzač spĺňa zákonné požiadavky na zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím.
- Zdravie a bezpečnosť:
 - Pokiaľ ide o systémy zabezpečenia kvality používané dodávateľom na zabezpečenie bezpečného pracovného prostredia, napr. prostredníctvom vhodného označenia mokrých podláh, poskytnutia potrebných pomôcok, ako sú rukavice atď.
 - Pokiaľ ide o čistiace služby z výšok a čistenie okien: To má zahŕňať opatrenia prijaté na zaistenie bezpečnosti, napríklad zabezpečenie postrojov, primerané vybavenie umožňujúce dosiahnuť okná umiestnené na vysokých podlažiach z nižších podlaží atď.

Kritériá udeľovania zákazky:

Zákazka bola zadaná uchádzačovi, ktorý predložil ponuku s najlepším pomerom ceny a kvality určeným na základe pomeru technickej kvality a ceny v pomere 60/40.

Medzi aspekty kvality patrili:

- Doklad o tom, že je zamestnávateľom s rovnakými príležitosťami v súlade s označením Equality Mark alebo rovnocenným označením. Certifikát NCPE alebo rovnocenný certifikát, ktorý je potrebné predložiť.
- Zhotoviteľ poskytuje poistné krytie.
- Dodávateľ poskytuje flexibilný pracovný čas.
- Zhotoviteľ poskytuje harmonogram výplatných termínov.
- Platná kolektívna zmluva.
- Systémy zabezpečenia kvality používané dodávateľom na zabezpečenie bezpečného pracovného prostredia, napr. prostredníctvom vhodného označenia mokrých podláh, poskytnutia potrebných pomôcok, ako sú rukavice atď.

VÝSLEDKY

Zákazka bola zadaná v apríli 2020 a bude v prevádzke tri roky. Hodnota zmluvy je približne 100 000 EUR ročne. Bolo prijatých sedem ponúk, čo sa považuje za bežný výsledok v prípade verejných súťaží na upratovanie, keďže GPP sa povinne vykonáva od roku 2012 a trh sa dobre prispôbil dopytu.

Počas fázy hodnotenia sa vyskytla zmes uchádzačov, ktorí spĺňali aj nespĺňali požiadavky, čo svedčí o tom, že technické špecifikácie požadované pri hodnotení sú ambiciózne, ale dosiahnuteľné.

Výsledná zmluva o upratovacích službách, ktorá je v súčasnosti platná (na základe tejto verejnej súťaže), používa len čistiace prostriedky s [environmentálnou značkou EÚ](#).

ENVIRONMENTÁLNE VPLYVY

Hlavné environmentálne vplyvy spojené s čistením sú výroba a používanie chemikálií, obalov a spotrebného materiálu (napr. papierových výrobkov) a spôsob, akým sa nakladá s odpadom a recykláciou. Dôležitá môže byť aj spotreba energie a vody, a v niektorých prípadoch aj využívanie dopravy a fosílnych palív - riešenie týchto otázok pomôže znížiť náklady. Školenie zamestnancov môže zlepšiť efektívnosť a ekologickú výkonnosť čistiacich služieb a mali by byť súčasťou systému environmentálneho manažérstva v tejto oblasti. Používanie koncentrovaných výrobkov môže pomôcť znížiť množstvo obalov a s tým súvisiacu prepravu - je však nevyhnutné vyškoliť personál o vhodnom riedení².

Povinný štatút GPP udelený skupine čistiacich prostriedkov v rámci maltského NAP pre GPP viedol k vypísaniu mnohých verejných súťaží na čistiace prostriedky, ktoré sú šetrnejšie k životnému prostrediu, čo znižuje početné nebezpečné účinky. Okrem toho zavedenie povinných kritérií pomohlo pri implementácii GPP na Malte a pri ekologizácii trhu s čistiacimi prostriedkami, najmä vzhľadom na to, že štátna správa je najväčším obstarávateľom v krajine, ktorý v roku 2020 vynaložil na čistiace prostriedky 6 509 062 EUR. V roku 2020 bolo 95 % vyhlásených verejných súťaží na čistenie v súlade s GPP.

² Text je prevzatý z príručky Procura+: Príručka k implementácii udržateľného obstarávania (2016), dostupná na https://procuraplus.org/fileadmin/user_upload/Manual/ManualProcura_online_version_new_logo.pdf

POUČENIE

Od roku 2022 uvedie Úrad pre GPP v rámci Ministerstva životného prostredia, zmeny klímy a plánovania do platnosti 2. NAP pre GPP (na roky 2022-2027). Jedným z opatrení, na ktorom sa už pracuje pre druhý NAP, je audit po verejnom obstarávaní, v rámci ktorého sa vykoná audit mnohých zadaných zákaziek, aby sa zistilo, či sú zákazky v súlade s ich požiadavkami. Bude to veľmi užitočné pre lepšie pochopenie toho, ako sa GPP realizuje na operačnej úrovni. Ďalším aspektom, ktorý je potrebné zohľadniť, je odborná príprava úradníkov verejného obstarávania v oblasti GPP. Manažéri a ďalší zamestnanci zodpovední za verejné obstarávanie sú vyškolení v oblasti uplatňovania GPP. Výsledkom sú kvalitnejšie výberové konania. Pokiaľ ide o túto konkrétnu verejnú súťaž, jeden hodnotiteľ absolvoval školenie.

Kontaktné údaje:

Kristian Sultana, Ministerstvo životného prostredia, trvalo udržateľného rozvoja a zmeny klímy, Riaditeľstvo pre životné prostredie a zmenu klímy, Malta, e-mail: kristian.sultana@gov.mt

Súvisiace informácie nájdete v európskych kritériách GPP pre [upratovacie služby vo vnútorných priestoroch](#) a v [technickej podkladovej správe](#).